

**WEESPER
— SLUIS —**

MEMO

Hectareboekhouding zomer 2024 incl. onderbouwing factoren

DATUM

15 juli 2024

CONTACTPERSOON

■■■■■

E-MAIL

■■■■■@bam.com

TELEFOONNUMMER

■■■■■

Van : GEM Bloemendalerpolder CV
Aan: : ODNHN
Status : Definitief
Ter : Besluitvorming

Inleiding

In de Bloemendalerpolder wordt een nieuwe woonwijk gerealiseerd, genaamd 'Weesper sluis'. Weesper sluis wordt een ruim woonlandschap voor (uiteindelijk) 3.550 woningen in de gemeente Amsterdam. In het kader van dit ontwikkelingsproject, zijn reeds 4 ontheffingen voor de Wet natuurbescherming (Wnb) aangevraagd en verleend, zie ook onderstaande tabel.

Datum	Zaaknummer	Toelichting
1 november 2017	RUD17.213991	ontheffing rood
10 april 2018	RUD17.222616	ontheffing groen
31 juli 2019	OD.285189	veegontheffing
3 mei 2023	OMG-000247	ontheffing wezel Volkstuinen

Op basis van de ontheffing dient compensatie plaats te vinden voor het leefgebied van de doelsoorten (met name heikikker, rugstreeppad en ringslang). Dit gaat om compensatie van leefgebied dat (in de toekomst) gebruikt wordt voor andere functies en derhalve niet meer als leefgebied kan dienen, maar ook om opwaardering van het resterende leefgebied om binnen het kleinere leefgebied voldoende kwaliteit te realiseren om de populatie in stand te houden. De opwaardering van het compensatiegebied wordt op de onderstaande wijze bewerkstelligd:

- Beëindigen van het bestaande intensief agrarisch beheer tot passend extensief beheer;
- Kwaliteitsverbetering door het uitvoeren van inrichtingsmaatregelen om de algemene natuurwaarden te verhogen en om het compensatiegebied te laten voldoen aan de biotoopeisen van de doelsoorten.

Om de voortgang van de ontwikkeling van de inrichting van het compensatiegebied (c.q. de draagkracht van het gebied) te beoordelen wordt gewerkt met factoren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen factor 1, 2 en 3. Deze factoren worden gebruikt om aan te tonen dat voldoende geschikt compensatiegebied aanwezig is om nieuwe (deel)gebieden aan het oorspronkelijke leefgebied van soorten te onttrekken. Om dit aantoonbaar te maken wordt door de GEM een tekening met de hectareboekhouding opgesteld. De OD heeft op 13 juni 2024 per brief aangegeven dat zij een aanvullende onderbouwing/berekening van de toegekende factoren wil ontvangen. Deze onderbouwing is opgenomen in deze memo.

Factor 1

Gebieden waaraan factor 1 wordt toegekend zijn gebieden die onderdeel uitmaken van het leefgebied van de soorten, maar die (nog) geen meerwaarde hebben om in te zetten als compensatie. In basis zal vooral aan percelen die in de tijdelijke situatie hebben gediend als transitiezone factor 1 toegekend worden. Deze factor 1 wordt toegekend op het moment dat een perceel wordt teruggegeven aan het compensatiegebied, daardoor hoeft deze oppervlakte niet meer gecompenseerd te worden. Dit gebied blijft factor 1 behouden tot dat op basis van onderzoeksresultaten een andere factor kan worden toegekend. Factor 1 werd ook toegekend aan de weilanden toen die nog in de oorspronkelijke situatie agrarisch beheerd werden.

De weilanden werden in de oorspronkelijke situatie intensief agrarisch beheerd. Dit betekent dat het beheer erop gericht was de opbrengst per hectare te maximaliseren onder andere door het gebruik van mest, lage grondwaterstand en veel (en vroeg in het seizoen) maaien. Deze wijze van beheer zorgde voor een monotone, dichte grasmat met een soortenrijkdom die laag is.

Factor 2

Het beëindigen van het bestaande intensief agrarisch beheer in het compensatiegebied en dit aanpassen tot extensief beheer is nu de voorwaarde om factor 2 toe te kennen aan een perceel. Het aangepaste beheer heeft als doelstelling het optimaliseren van het gebied voor de doelsoorten (c.q. de draagkracht van het gebied te verhogen). Het aangepaste beheer bestaat uit verschraling (c.q. maatregelen om in onnatuurlijk verrijkte bodems de oorspronkelijke voedingstoestand (van voor het agrarisch gebruik) terug te brengen) en het herstel van het bodemleven. Als in veenweidegebied gestopt wordt met agrarisch beheer zal het perceel verruigen. Er is immers nog veel voedsel (fosfaat, stikstof) in de bodem. Deze verruiging voldoet slechts in beperkte mate aan de biotoopeisen die de doelsoorten stellen. Een te sterke verruiging van het compensatiegebied is zodoende niet gewenst. Daarom hebben de beheer- en inrichtingsmaatregelen onder meer tot doel verruiging te voorkomen en juist optimaal geschikte condities te creëren voor de doelsoorten. Om deze doelstellingen te bereiken worden de volgende maatregelen getroffen¹:

- Aangepast maaibeheer: ten opzichte van de oorspronkelijke situatie worden de graslanden veel minder frequent gemaaid. Het maaien vindt plaats conform het maaiprotocol. Het uitgangspunt is dat er 1 tot 2 keer per jaar gemaaid wordt en pas na 15 juni. In iedere maaibeurt wordt tenminste 30% van het oppervlak van de vegetatie niet gemaaid. Indien er na 15 juni wordt gemaaid komen de meeste plantensoorten tot bloei en zaadzetting, dit heeft als gevolg dat de soortenrijkheid van het grasland kan worden vergroot.
- Aangepast beheer van de sloten: ten opzichte van de oorspronkelijke situatie wordt er veel minder onderhoud gepleegd aan de sloten. Het extensievere beheer voor de sloten zorgt er voor dat er meer geschikt voortplantingswater voor de heikikker beschikbaar is.
- Aangepaste begrazingsdichtheden: bij één of meer gve/ha is sprake van beweiding, daaronder is sprake van begrazing. In de beheerovereenkomst voor het compensatiegebied is opgenomen dat de graasdruk maximaal 0,5 GVE/ha mag bedragen. De begrazing is bedoeld om de toename van de biomassa (de groei van planten) af te remmen. Hoe lager de biomassa productie, hoe hoger de soortenrijkheid van het grasland. Tegelijk zorgen de hoeven van grazers voor gaten in het grasland waardoor het voor zaden van verschillende plantensoorten makkelijker is om te ontkiemen. In de slootoevers maken de grazers met hun hoeven de bodem beter toegankelijk voor de heikikker.
- Niet tot zeer extensief bemesten: De grond van het oorspronkelijke agrarisch grasland is door langdurige bemesting enorm voedselrijk geworden, waardoor er een eentonige samenstelling van het grasland ontstaan is. Dit effect willen we met het verschralen van het grasland tenietdoen. Het uit agrarisch beheer halen van het gebied is hiervoor de eerste stap. Er vindt sinds het stoppen van

¹ De wijze van beheer wordt ook beschreven in het rapport 'Overgangsbeheer compensatiegebied' met referentie 119530/20-010.470 d.d. 7 juli 2020

het oorspronkelijke agrarische beheer geen bemesting meer plaats anders dan de mest van de dieren die de weilanden begrazen.

Deze maatregelen hebben als effect dat de samenstelling van de graslanden meer divers wordt (toename van het aantal soorten) en er meer geschikt voortplantingswater in het gebied aanwezig is. Deze ontwikkeling maakt het gebied aantrekkelijker voor soorten zoals heikikker. Aangezien dit een belangrijke stap is richting de eindsituatie (factor 3) en een wezenlijk verschil met de oorspronkelijke situatie (factor 1), is het goed te verklaren dat factor 2 kan worden toegekend aan een perceel nadat deze al enkele jaren geleden uit agrarisch beheer is gehaald.

Factor 3

In mei en juni 2023 is een uitvoerig vegetatieonderzoek uitgevoerd om de kwaliteit van de graslanden te onderzoeken. Dit betreft het rapport met referentie 135102/24-001.912, d.d. 8 februari 2024. Op basis van dit onderzoek is geconcludeerd dat de onderzochte gebieden voldoende draagkracht voor de sleutelsoort heikikker hebben. Factor 3 is op basis van dit onderzoek een juiste weergave van de huidige stand van zaken voor de onderzochte gebieden. Dit wordt ook bevestigd door de OD in de brief van 20 februari 2024:

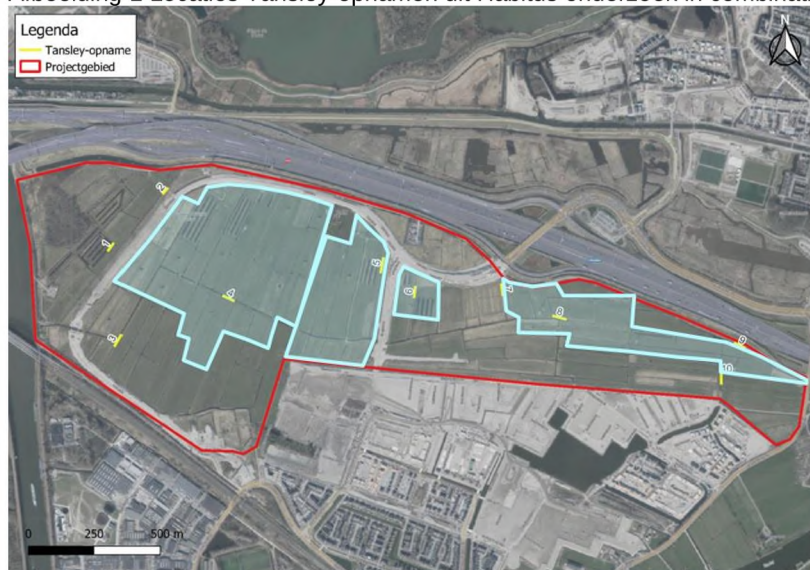
“Uit deze gegevens, en ook weergegeven in afbeelding II.2 van het Graslandenonderzoek, blijkt dat de vegetatie van het relevante leefgebied van de heikikker als sleutelsoort in een groot deel van de sloten en oevers in de categorie kruidenrijk grasland met factor 3 geplaatst kan worden en daarmee de kwaliteit van de betreffende percelen/stroken duidelijk is verbeterd ten opzichte van eerdere jaren”.

Deze conclusie is ook in lijn met de bevindingen van Habitus (documentnummer ONHN2023-1-NO-V1 d.d. 24 november 2023). Habitus heeft 10 trajecten in het plangebied onderzocht, hieruit blijkt dat op de oevers gemiddeld 19 verschillende soorten oeverplanten aanwezig waren en in het water gemiddeld 10 verschillende soorten. In meer dan de helft van de opnames zijn plantensoorten aangetroffen die geassocieerd worden met het waterhabitat van de heikikker. Habitus geeft aan:

“vanwege de aanwezigheid van plantensoorten uit het bekende waterhabitat van heikikker, kan gesteld worden dat de diversiteit aan plantensoorten voldoende groot is om voedsel te bieden voor amfibieënsoorten, zoals heikikker”.

Afbeelding 1 laat zien op welke 10 locaties Habitus onderzoek heeft uitgevoerd, in blauw is vervolgens weergegeven op welke percelen het uitgebreide graslandenonderzoek door de GEM is uitgevoerd.

Afbeelding 1 Locaties Tansley-opnamen uit Habitus onderzoek in combinatie met locaties graslandenonderzoek

Het uitgebreide graslandenonderzoek, waarbij in circa 50% van het totale oppervlak van het leefgebied van heikikker in het compensatiegebied de vegetatieontwikkeling in beeld is gebracht, kan als een zeer uitgebreide steekproef gezien worden om ook de factoren te bepalen voor de percelen die niet onderzocht zijn. Op basis van deze onderzoeksresultaten kan worden onderbouwd dat ook de niet onderzochte percelen een factor 3 hebben. Immers: in alle onderzochte gevallen bleek tenslotte de tot 2023 toegekende factor 2 in werkelijkheid al factor 3 te zijn. Daarnaast geldt voor de niet onderzochte percelen dat ze op hetzelfde moment uit agrarisch beheer gehaald zijn, vergelijkbaar zijn qua structuur en ook het beheer van deze percelen heeft de afgelopen jaren op dezelfde wijze plaatsgevonden (zie ook afbeelding 2, 3 en 4). Het rapport van Habitus laat ook zien dat de vegetatie ontwikkeling op de 2 locaties die buiten de scope van het onderzoek van de GEM vallen (specifiek locatie 3 en 10) ook zeer diverse plantensoorten bevatten (respectievelijk 20 en 38 soorten).

Afbeelding 2: Luchtfoto Weespersluis met twee uitsneden ter plaatse van de cirkels

Afbeelding 3: Uitsnede 1

Afbeelding 4: Uitsnede 2

Voorstel uitschermen zomer 2024

Op 8 februari 2024 heeft GEM een verzoek ingediend bij ODNHN om een gebied van 9,4 hectare uit te schermen. Met dit verzoek heeft ODNHN d.d. 20 februari 2024 per brief ingestemd (zaaknummer: 373622/DMS373622). Dit verzoek was bedoeld om in het voorjaar uit te schermen op basis van het 'Ecologisch werkprotocol afvangen in het voorjaar in de Bloemendalerpolder' d.d. 1 februari 2024. Vanwege de hoge temperaturen in februari 2024 heeft GEM besloten geen gebruik te maken van deze mogelijkheid. Er kon niet worden uitgesloten dat beschermde soort al uit winterslaap waren en

voortplanting had plaatsgevonden. Momenteel is GEM bezig met de voorbereidingen voor het uitschermen zomer 2024, hiervoor is een nieuwe versie van de hectareboekhouding opgesteld (zie ook separate PDF). Een wezenlijke wijziging die is doorgevoerd in deze versie van de hectareboekhouding is het toekennen van de factoren. Op basis van de nadere onderbouwing van het bepalen van de factoren zoals opgenomen in deze memo hebben ook de percelen die geen onderdeel waren van het uitgebreide graslandenonderzoek factor 3 gekregen. Met uitzondering van het Ringslangparadijs, deze kenden we factor 2 toe. Dit perceel is enkele jaren geleden speciaal ingericht met winterverblijven en broedplaatsen voor de ringslang.

Afbeelding 5: Uitsnede uit hectareboekhouding, voorstel uitschermen 2024

Te compenseren gebieden		Compensatiegebied		
Reeds uitgeschermd gebieden	152,0 ha	Factor 1	10,3 ha	
Uitgeschermd gebieden natuurcompensatiegebied	0,7 ha	Factor 2	0,7 ha	$0,7 \times 1 = 0,7$ ha
Uit te schermen gebieden 2024	24,4 ha	Factor 3	106,9 ha	$106,9 \times 2 = 213,8$ ha
	177,1 ha			214,5 ha

Bovenstaande tabel die hoort bij de hectareboeking laat zien dat er ruim meer compensatiegebied beschikbaar is, dan oppervlakte die gecompenseerd moet worden ($214,5 \text{ ha} - 177,1 \text{ ha} = 37,4 \text{ ha}$). Op basis hiervan is GEM van mening dat er nieuwe gebieden uitgeschermd kunnen worden.

NB: Als de percelen, waaraan nu factor 3 is toegekend op basis van extrapolatie van het graslandenonderzoek, factor 2 zouden zijn is er nog steeds een overschot van 10 hectare in de hectareboekhouding aanwezig.

Het uitschermen van de gebieden zoals opgenomen in deze hectareboekhouding stelt de GEM in staat de scheiding tussen het stedelijke water en het water in het natuurcompensatiegebied te realiseren én de gewenste peilverhoging in het natuurcompensatiegebied te realiseren. Om dit mogelijk te maken is een waterverbinding nodig om het stedelijke water vanuit het woongebied af te voeren richting het gemaal Papelant (bij het Amsterdam-Rijnkanaal). Uitschermen van deze toekomstige watergang is nodig omdat dit stedelijk water, net als de bouwvelden, moet worden voorbelast met zand.

De sluislocatie valt buiten de contouren van de huidige ontheffingen, daarom is hiervoor een uitbreiding op de veegontheffing aangevraagd. GEM is nog in afwachting van definitieve besluitvorming hierover vanuit

OD. Vooruitlopend op dit besluit is in deze hectareboekhouding de sluislocatie al wel toegevoegd om aan te tonen dat er voldoende compensatiegebied aanwezig is om dit gebied tijdelijk te onttrekken.

Conclusie

Op basis van bovenstaande is GEM van mening dat er voldoende compensatiegebied aanwezig is om de voorgestelde 24,4 hectare uit te schermen in de zomer 2024.